

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

**МАТЕРІАЛИ VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**« АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
АГРАРНОЇ НАУКИ »**

ОЦІНКА АГРОМЕТЕОРОЛОГІЧНИХ УМОВ ТА СУЧАСНОГО СТАНУ ВИРОЩУВАННЯ КАРТОПЛІ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

СІВАК А. В., *здобувач,*

КОСТЮКЄВИЧ Т. К., *кандидат географічних наук*

Одеський державний екологічний університет

Картопля для України є однією з провідних сільськогосподарських культур, одна з найважливіших харчових культур, яка займає провідне місце в світовому виробництві слідом за пшеницею, рисом і кукурудзою. Різноманітне використання картоплі зумовлено її цінними властивостями. Бульби містять білок високої якості, вітаміни та інші речовини, що робить її винятково важливим продуктом харчування.

Картопля – добрий корм для худоби. За перетравністю органічної речовини (83–97 %) вона, як і коренеплоди, стоїть на першому місці серед всіх рослинних кормів. Бульби картоплі - сировина для промислового виробництва цінних продуктів. Переробка картоплі в харчові продукти та напівфабрикати відкриває нові великі можливості для її використання.

Картопля є кращою сировиною для виробництва спирту. З одиниці посівної площі під картоплею можна отримати в середньому в 3 рази більше крохмалю, ніж із зернових культур, а, отже, і більше спирту. Крім того, картопляний крохмаль дає більш високий вихід спирту.

В агроecosистемах ряду зон вирощування картоплі є важливим фактором інтенсифікації рослинництва. Включення цієї просапної культури в сівозміну, застосування органічних добрив та інтенсивний обробіток ґрунту має сприятливий вплив на врожайність наступних культур, особливо зернових. При вирощуванні картоплі можливі повторні посадки й навіть монокультура. Встановлено, що найбільші врожаї отримують при незначній участі картоплі в сівозміні.

Шкідники і хвороби картоплі – це перше що призводить до суттєвого зниження врожайності, на ряду з цим, знижується її якість і втрати під час зберігання. У разі несвоєчасного та неякісного захисту рослин картоплі, врожай бульб знижується на 28–50 % і більше. Втрати картоплі при зберіганні в результаті розвитку мокрої і сухої гнилі та інших грибкових хвороб часто досягають 30–40 %.

Останнім часом на картоплі зростає шкідливість багатьох широко розповсюджених хвороб, таких як – фітофтороз, альтернаріоз, парша звичайна, суха і мокра гниль, чорна ніжка, стеблева нематода та ін. Найбільш небезпечними шкідниками на картоплі є: колорадський жук, картопляна міль, дротяники, несправжні дротяники, личинки пластинчастовусих жуків, гусениці підгризаючих совок, капустянка та інші.

Природно-кліматичні умови нашої країни сприятливі для вирощування картоплі, тому вона вирощується у всіх областях. В нашій країні рекомендують вирощувати тільки ті сорти картоплі, які внесені до Державного Реєстру сортів рослин, на сьогодні це понад 200 сортів вітчизняної та зарубіжної селекції.

За останнє десятиліття в підвищенні врожайності сільськогосподарських культур зростає роль сорту. Збільшення врожайності в цілому забезпечується в рівній мірі, як за рахунок агротехніки, так і впровадження нових, більш досконалих сортів і гібридів. В нашій країні рекомендують вирощувати тільки ті сорти картоплі, які внесені до Державного Реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні. Станом на 2020 р. це понад 200 сортів вітчизняної та зарубіжної селекції

Картоплю вирощують на всій території України. Найбільші площі під картоплею розташовано в Вінницькій, Київській, Львівській, Житомирській та Волинській областях. Середня врожайність картоплі сьогодні в Україні досягає 160–180 ц/га. Найвищі врожаї отримують в Житомирській, Полтавській та Рівненській областях, трохи менш – в Сумській, Хмельницькій та Чернігівській областях. В Сумській області в останні роки площі під картоплею майже не змінюються. Врожайність картоплі в останні роки знизилась і становила 163–169 ц/га відповідно, у порівнянні – в 2016 та 2017 роках врожайність становила 185–186 ц/га.

Основною метою моєї роботи було оцінка агрометеорологічних умов вирощування картоплі на Сумщині. Розрахунки проводилися за найбільш значущими фазами формування рослини: сходи, цвітіння, в'янення бадилля. Наступ та тривалість кожної з них залежала від комплексу агрометеорологічних умов.

В Сумській області картоплю починають саджати в другій-третьій декаді травня, коли ґрунт вже достатньо прогріється. Середня температура за період садіння-сходи становила 14,7 °С. В цілому за період вегетації середня температура повітря становила 17,3 °С. Тривалість періоду від посадки до сходів триває 29 днів, а весь період вегетації триває 96 днів. Сума активних температур за період вегетації становила 1658 °С, а ефективних – 986 °С. Сума опадів – 221 мм. Запаси вологи в шарі ґрунту 50 см в середньому за період вегетації 85мм, що становить 75 % від найменшої вологості.

В цілому умови Сумщини є досить привабливими для розвитку картоплярства.